

10. edycja Triennale Grafiki Polskiej – Katowice 2018

Karol Pomykała, *Przestrzeń osobista. Jeden kierunek 4*, grafika intermedialna, fot. M. Dudek

Marta Pogorzelec, *Refugium IV*, technika własna, fot. M. Dudek

Dziesiąta, jubileuszowa edycja konkursu jest przeglądem i promocją polskiej grafiki współczesnej mającym na celu zbadanie aktualnych tendencji, postaw oraz nurtów zaistniałych w grafice tradycyjnej. Pozwala także na śledzenie nowych możliwości wyrazowych – grafiki multimedialnej, form przestrzennych, instalacji graficznych oraz dyscyplin pokrewnych. Geneza przedsięwzięcia związana jest z Międzynarodową Wystawą Grafiki *Intergrafia* prezentowaną do lat 80. w Biurze Wystaw Artystycznych w Katowicach.

Komisarzem wystawy był Ferdynand Szypuła. W formule trzyletniej przegląd funkcjonuje od roku 1991. Funkcję komisarza podczas pierwszej edycji pełnił Stanisław Kluska, w kolejnych – Ewa Zawadzka, Adam Romaniuk i Grzegorz Hańderek¹. Od roku 2015 organizatorem Triennale Grafiki Polskiej jest katowicka Akademia Sztuk Pięknych, w edycji dziewiątej i dziesiątej współpracująca z Muzeum Śląskim w Katowicach. Projekt konkursu, poza wystawą główną, składa się z szeregu wydarzeń towarzyszących, które obejmują: wystawy indywidualne, warsztaty edukacyjne i debaty, które poszerzają wiedzę na temat grafiki artystycznej, zjawisk w niej zachodzących oraz podnoszą prestiż wydarzenia.

Polska grafika artystyczna jest od lat wysoko ceniąca w różnego rodzaju przeglądach i wystawach w kraju i za granicą. Aktualnej dobrej kondycji tego medium dowodzą liczne nagrody, które polscy graficy uzyskują w najbardziej znaczących konkursach (nie sposób nie wspomnieć ostatniego sukcesu młodej artystki Eweliny Kołakowskiej, zdobywczyni Honorary Work Award na 7th Guanlan International Print Biennial – China 2019). Artyści podejmują eksperymenty warsztatowe w obszarze różnych technik graficznych, wychodzą poza płaszczyznę papieru, rozszerzając zakres powszechnie pojmowanej definicji grafiki. Jednocześnie znaczna część twórców artystów przywiązana jest do tradycyjnych technik opracowania matrycy i druku, a ich prace przyczyniają się do rozwoju współczesnych sztuk graficznych. Dynamiczne i skonsolidowane środowiska grafików często skoncentrowane są wokół uczelni. Z grup wyłaniają się wybitne indywidualności. Wzajemne oddziaływania tych ośrodków oraz wymiana doświadczeń kolejnych generacji artystów decyduje o kondycji grafiki w Polsce. Prezentacja dokonania artystów na wystawie w Muzeum Śląskim w ramach 10. Triennale Grafiki Polskiej stała się miejscem twórczych konfrontacji, w którym stawiane są pytania o pogranicza grafiki oraz przyszłość dziedziny. Poza klasycznymi technikami grafiki artystycznej (jak chociażby nagrodzone mezzotinty Tomasza Winiarskiego z cyklu *Perpetuum mobile* czy wielkoformatowy op-artowski drzeworyt Pawła Krzywdziaka z cyklu *Zasady*), wśród prac zaprezentowanych na wystawie znalazły się dzieła w zaskakujący sposób definiujące matrycę

¹ Zob. Mapa szkolnictwa artystycznego, *Wernisaż Wystawy Głównej 10 Triennale Grafiki Polskiej*, <http://szkolnictwoartystyczne.mk.gov.pl/index.php?page=calendar.Event&id=1473> [dostęp: 12.02.2019].

i odbitkę. Rozwój technik cyfrowych oraz indywidualne poszukiwania twórców doprowadziły do zmiany obrazu obecnej grafiki jako formy wypowiedzi artystycznej. W 10. edycji konkursu jury przyznało wysokie nagrody także artystom wykorzystującym nowe sposoby obrazowania cyfrowego. Były to m.in. istniejące w formie rozszerzonej rzeczywistości grafiki intermedialne Mariusza Filipowicza oraz Karola Pomykały (którego instalacja *Przestrzeń osobista. Jeden kierunek 4*, wykorzystująca okulary VR, jest połączeniem tradycyjnego linorytu z technologią rzeczywistości wirtualnej). Dzieła te, podobnie jak inne efemeryczne projekcje czy druki lentikularne – dające wrażenie głębi i ruchu, oddziałują na odbiorcę wielozmysłowo, wchodzą z nim w interakcje. Rozwój technik druku, narzędzi czy materiałów zawsze zauważany jest przez artystów i w sposób zupełnie naturalny prędzej czy później znajduje odzwierciedlenie w stosowanym przez nich warsztacie. Grafika, anektując nowe technologie, udowadnia, że jest żywą, reagującą sztuką, która interesująco się przeistacza. Historia pełna jest przykładów zastosowań nowinek technicznych, które w konsekwencji na stałe wpisywały się w klasyczne wyposażenie pracowni graficznych. 10. edycja TGP promująca aktualne zjawiska w obszarze sztuki graficznej, ale również hołdująca klasycznym technikom wskazuje, że medium graficzne od tradycyjnych technik po grafikę cyfrową, często wzajemnie się przenikających, stanowi podstawę współczesnego języka komunikacji wizualnej.

Do udziału w tej edycji triennale zgłoszono 633 prace 264 artystów, 97 grafik zakwalifikowano do wystawy głównej. Wśród nich, w murach Muzeum Śląskiego w Katowicach, od października 2018 do lutego 2019 roku znalazły się prace 5 pracowników Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego: Pawła Bińczyckiego, Łukasza Cywickiego, Marcina Dudka, Agnieszki Lech-Bińczyckiej oraz Magdaleny Uchman. Analizując poprzednie edycje triennale pod kątem reprezentantów z Wydziału Sztuki UR, nie sposób nie zauważyć dwóch rzeczy. Po pierwsze – nastąpiła zmiana pokoleniowa, gdzie w miejsce takich nazwisk jak Tadeusz Nuckowski czy Janusz Cywicki, którzy będąc pracownikami wydziału, z sukcesami prezentowali swoje prace na wcześniejszych edycjach TGP, pojawiły się nazwiska grafików, których udział w znaczących imprezach graficznych jest coraz częściej dostrzegalny. Po drugie – znacznie wzrosła liczba zakwalifikowanych

Łukasz Cywicki, w tle *Przestrzeń czasu XXX*, technika własna, fot. A. Lech-Bińczycka

Marcin Dudek, Łukasz Cywicki, Agnieszka Lech-Bińczycka i Paweł Bińczycki, fot. M. Dudek

autorów z Wydziału Sztuki UR do wystawy głównej (w 2009 – 3 osoby, w 2012 – 3 osoby, w 2015 – 1 osoba). Można mieć nadzieję, że jest to stała tendencja, która w przyszłości zaowocuje jeszcze większą ilością uczestników. Wierzę, że jest to także świadectwo tworzenia się w Rzeszowie silnego środowiska grafików, które z czasem będzie miało coraz większy wpływ na kierunek, w jakim podąża współczesna grafika artystyczna.